A Katedra Társaság programja

A szlovákiai magyar oktatásügy önszerveződése és önfejlesztése csak szakmailag művelt, alkotni képes és arra hajlandó pedagógusok által valósulhat meg. Az egyének együttműködésére leginkább a kisközösségek alkalmasak, amelyeknek a munkája szakszerű összehangolást igényel. Ezért a Katedra Társaság a jövőben egyfajta koordináló feladatot kíván ellátni, amellett, hogy lehetőséget kínál az egyéni kezdeményezések kibontakozására is. Minden figyelemre méltó munkát jóindulatú, de igényes szakmai elbírálásnak vet alá. Fő célja a pedagógiai közgondolkodás építő jellegű kibontakoztatása. Ezáltal kívánja jobbítani a *Katedra* című lap szakmai színvonalát.

1996 decemberétől a Katedra Társaság munkáját a tagok által választott elnök és alelnök irányítja. Azonkívül, hogy a Társaság üléseit ők vezetik, program- és munkatervjavaslatot dolgoznak ki, illetve terjesztenek a tagok elé megvitatásra és jóváhagyásra. A Társaság munkájáról rendszeresen tájékoztatják a nyilvánosságot, és ha szükséges, hivatalos helyeken képviselik a Társaságot.

A Katedra Társaság tagjai minden erejükkel arra törekszenek, hogy Szlovákiában életképes magyar pedagógiai lap- és könyvkiadás legyen.

A Katedra Társaság a politikai pártoktól független szakmai tömörülés. Ugyanakkor tiszteletben tartja a magyar politikai pártok oktatáspolitikai programját, a civil szervezeteknek – egyletek, mozgalmak, szövetségek, iskolák – az oktatásügy fejlesztésére vonatkozó terveit, elképzeléseit. Együttműködésre, partnerségre törekszik a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségével. E tény hangsúlyozása abból a szempontból is fontos, hogy a Társaság tagjainak nagy része az SZMPSZ aktív tagja.

A Társaság lehetővé teszi, hogy az eddigi kollektív képviselet fennmaradása mellett olyan egyének is tagjaivá váljanak, akik nem tartoznak egyetlen civil szervezethez sem, viszont nélkülözhetetlenül fontos szakmai munkát végeznek. Összejöveteleinek száma évente négy. Ezenkívül évente két alkalommal kerül sor a Katedra Napokra, melyek minden érdeklődő számára nyitottak.

A Katedra Társaság munkájában fontos szerepet kap a tantárgypedagógia, ám a neveléstudományi kérdések megvitatása sem hanyagolható el. Fontosnak tartjuk, hogy a közeljövőben a mi iskolarendszerünkben is megvalósuljon a „rokon" tantárgyak integrációja, s az iskolákban közvetített ismeretanyag tantárgyak helyett műveltségterületekre tagolódjon. Ehhez viszont szükséges lesz, hogy a pedagógusok felkészüljenek az olyan igényes feladatok elvégzésére, mint a helyi tantervek és a saját pedagógiai programjaik megfogalmazása. Tudatosítaniuk kell, hogy a nélkül a helyi, vagyis az intézményi autonómia sem jöhet létre. A kiszolgáltatottság megszüntetésének alapfeltételei: az önművelés, az önszerveződés és az iskolák önfejlesztése, valamint az iskolapolgárok: pedagógusok, szülők, tanulók őszinte, bizalomra épülő, egymás iránti tisztelete és megbecsülése.

E program a társadalmi, s ezen belül a szakmai valóság alapos ismerete nélkül nem valósulhat meg. Arra buzdítunk minden kollégát, hogy képességei és lehetőségei szerint kapcsolódjon be a tényfeltáró kutatómunkába. Az így összegyűjtött tényanyag a kor elvárásainak megfelelően meghatározza a Katedra Társaság munkáját is.

Helytelen lenne, ha helyzetünket pusztán nemzetiségi hovatartozás szerint érzékelnénk és értékelnénk. Már csak azért is, mert a nemzetiségi oktatásügy elválaszthatatlan a szlovák közoktatási rendszer egészétől. Ezért nemcsak elkerülhetetlen, hanem létérdekünk is, hogy a hazai pedagógiai és kutatóintézetekkel, szakmai tömörülésekkel, alkotó munkacsoportokkal és egyénekkel bizalomra épülő, egymást segítő kapcsolatrendszert építsünk ki.

Bővíteni kívánjuk kapcsolatainkat a külföldi pedagógiai társaságokkal, szakmai intézetekkel, iskolákkal és szaktekintélyekkel is.

A hazai és a külföldi szakemberek továbbra is vendégelőadóként szerepelnek a Katedra Társaság összejövetelein, még inkább a Katedra Napokon.

A Katedra Társaságnak a hazai pedagógiai kultúra fejlődését szolgáló és a nevelés-oktatás jobbítására irányuló célkitűzései:

A családi, az óvodai és az iskolai nevelést egymástól elválaszthatatlannak tekintjük, a szülőket és a pedagógusokat arra ösztönözzük, hogy kapcsolataik őszinték legyenek és mellőzzenek mindenfajta alá- és fölérendeltséget. A pedagógusok és a szülők az anyanyelv segítségével a lehető leghatékonyabban formálják a gyermekek személyiségét: jellemüket, akarati tulajdonságaikat és lelki tisztaságukat. A tanítási órákat hassa át a nyelvi igényesség, az anyanyelv használatának kultúrája. Ezért a Katedra Társaság rendszeresen foglalkozik anyanyelvünk megmaradásának, művelésének és kulturált használatának kérdéseivel.

Az egyénnek identitástudata kialakulásához szüksége van nemzeti és világtörténelmi ismeretekre, az egymástól eltérő eszmerendszerek ismeretét magában foglaló tárgyilagos világképre, társadalom- és természettudományos műveltségre. Azt sem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy a tudományok és a művészetek alapjai csak megfelelő tudomány- és művészettörténeti ismeretek birtokában rakhatók le.

Arra törekszünk, hogy a pedagógiai közgondolkodás, mely a polgári demokrácia értékrendjére épül, mellőzzön mindenfajta kényszert és könnyelmű felszínességet. Az erkölcsi nevelés az egyetemes etikai értékekre épüljön, s ehhez igazodjon az egyéni és a közösségi viselkedés, a másság elfogadása, az ártó és a romboló szádnék elutasítása. A nevelésben megkülönböztetett szerepet kapjon az érzelmi ráhatás, hogy általa egészséges kötődés alakuljon ki a család, a barátok, a szülőföld, a haza és minden emberi érték iránt.

Az iskolai és az iskolán kívüli nevelést hassa át az ökológiai szemlélet, az élő és az élettelen környezet védelme.

Az értelmi nevelés az önálló gondolkodási képesség kialakítására, a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség, az alkotóképesség folyamatos fejlesztésére és a kreativitás kibontakozására irányuljon. Az iskolákban a túlhajszolt és öncélú tessék-lássék versenyeztetést váltsa fel a tudatos, pedagógiailag meglapozott tehetséggondozás.

Iskoláinkban elengedhetetlenül fontos az idegen nyelvek (a szlovák nyelv és a világnyelvek) eredményes tanítása. Az eddig jól bevált szakmai-módszertani koncepciókra építve gyarapítandó tanulóink szókincse, erősítendő kommunikációs képessége, pontos és biztos nyelvhasználata. Elvünk, hogy a magyar családok gyermekeinek magyar iskolákban kell megadni az alkalmat a szlovák nyelv lehető legtökéletesebb elsajátítására. A fondorlatos külső segítőszándék emberjogilag nem megalapozott, ezért nemcsak elhatároljuk tőle magunkat, hanem ellen is fordulunk.

A korszerű műveltség tartozéka a számítástechnikában és az informatikában való jártasság. A fejlődés feltételei a szakmailag felkészült pedagógusok és a korszerű eszközrendszer. Feltétlenül foglalkoznunk kell e témával is.

A művészeti alapágak és témák tanítását ki kell egészíteniük a mindennapi élet, a tárgyi környezet esztétikájára vonatkozó igényeknek.

A testi nevelés és a korszerű testnevelés véleményünk szerint a higiéniai, pszichohigiéniai és az egészséges táplálkozási szokások kialakítása, az igényes testedzésre, valamint a káros és önpusztító szokások – a dohányzás, az alkohol és a kábítószerek élvezetének, továbbá a rendetlen életmód kialakulásának megelőzésére irányuljon.

Megítélésünk szerint a munkára való nevelés a nevelés egész folyamatára kiterjed, mivel minden emberi érték létrehozásának előfeltétele a munka. A szellemi munka a gyakorlati tevékenység sokféleségét öleli fel – szűkebb értelemben véve a tanulást –, melynek mozgató ereje a motiváció által felkeltett természetes érdeklődés és cselekvési hajlam. Oktatási intézményeinknek éppen ezt a természetes cselekvési hajlamot kell erősítenie, a megismerés és a munka örömét kell megadnia gyermekinknek.

Programunkat évente áttekintjük, az igényeknek és lehetőségeinknek megfelelően alakítjuk. A benne felvázolt alapelvekből kiindulva, minden évre kötött munkatervet készítünk, amelynek megfogalmazásához igényt tartunk a kollégák javaslataira.